

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA MODIFICĂRILOR STRUCTURII FAUNEI (AVES-MAMALIA) ÎN ZONELE ÎNDIGUITE (CU PRIVIRE SPECIALĂ ASUPRA INSULEI MARI A BRĂILEI)

CORNEL POPESCU, LUCIAN MANOLACHE

Lucrarea de față reprezintă un aspect din tema „Cercetări în vederea valorificării cinegetice a terenurilor îndiguite din Lunca Dunării“, ce se studiază de către Laboratorul de biologia vînatului, din Institutul de cercetări forestiere.

În ultima vreme, cerințele de mărirea suprafețelor agricole au generat modificări în structura faunei, pe terenurile supuse acestei operațiuni. Cele mai accentuate modificări s-au semnalat pe terenurile situate în lunca inundabilă a Dunării, cît și în apropierea ei, terenuri în care predominau speciile de vînat acvatic. Aceste modificări au fost provocate de lucrările mari de îmbunătățiri funciare, pe care le execută sectorul agricol, începînd îndeosebi din anul 1964. Ele se pot rezuma în două mari grupe și anume :

a — Desecarea terenurilor mlăștinoase și inundabile.

b — Lucrări de irigare a terenurilor agricole.

Prima grupă, are o influență covîrșitoare asupra dispariției unora din speciile de animale existente sau apariției unor noi specii, deoarece prin reducerea luciului de apă și prin oprirea inundațiilor, crește considerabil suprafața zonei uscate. Speciile terestre își pot extinde aria de răspîndire, în detrimentul speciilor de vînat acvatic. Aici, biotopul suferă modificări și din cauza transformărilor survenite în fondul forestier, prin reducerea lui ca suprafață, cît și prin o nouă reamplasare și schimbare a compoziției speciilor.

Una din suprafețele mari (cuprinzînd peste 76 000 ha) pe care s-au produs modificări importante în structura faunei din cauza unor astfel de lucrări, este și Insula Mare a Brăilei.

Această zonă, este mărginită pe toate laturile de brațele Dunării și anume : brațele Cremenea și Vîlcu, spre vest, brațul Dunărea Veche

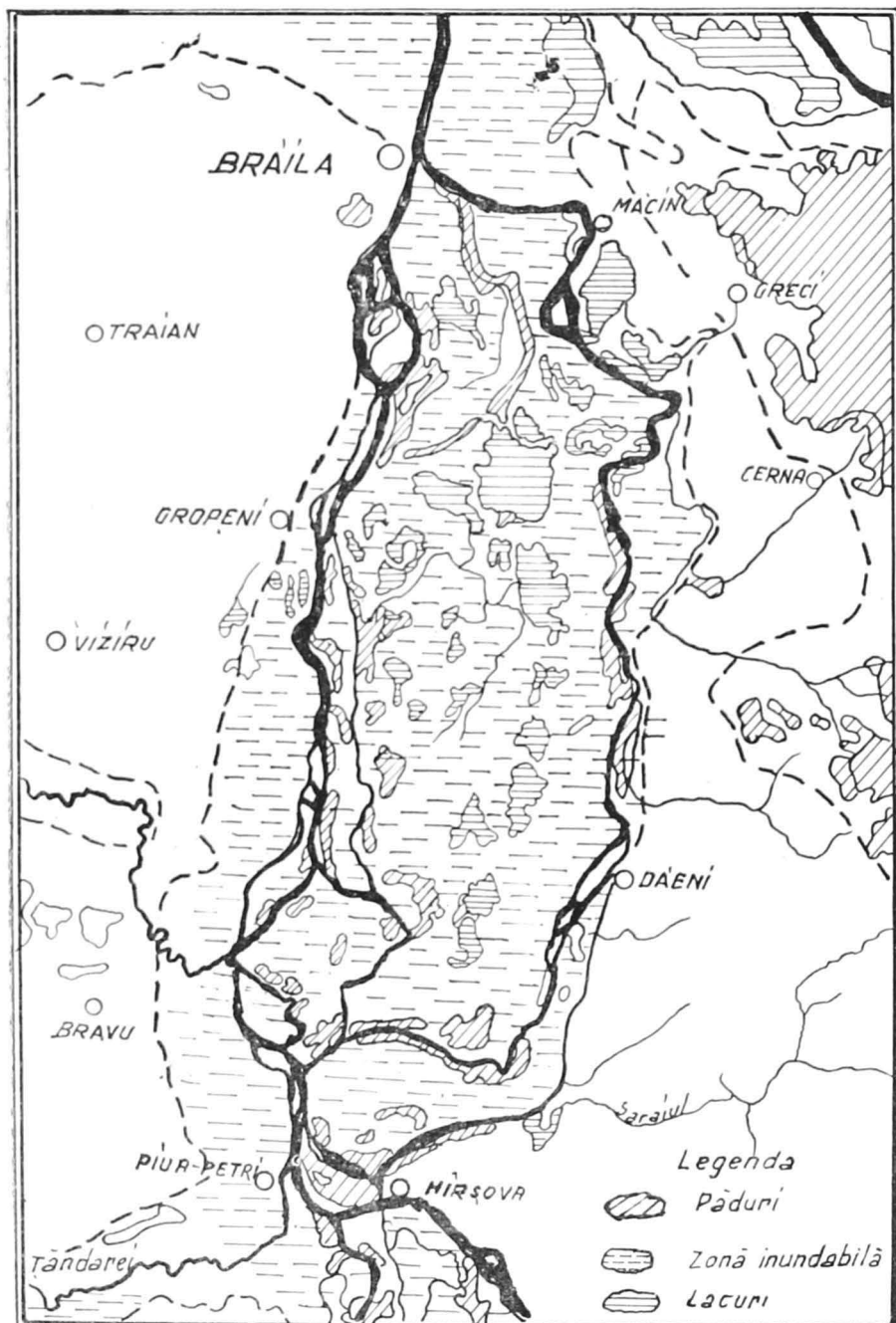

Fig. 1. Insula Mare a Brăilei, înainte de îndiguire (după harta geobotanică, de Donița F. D. și colaboratorii, 1960).

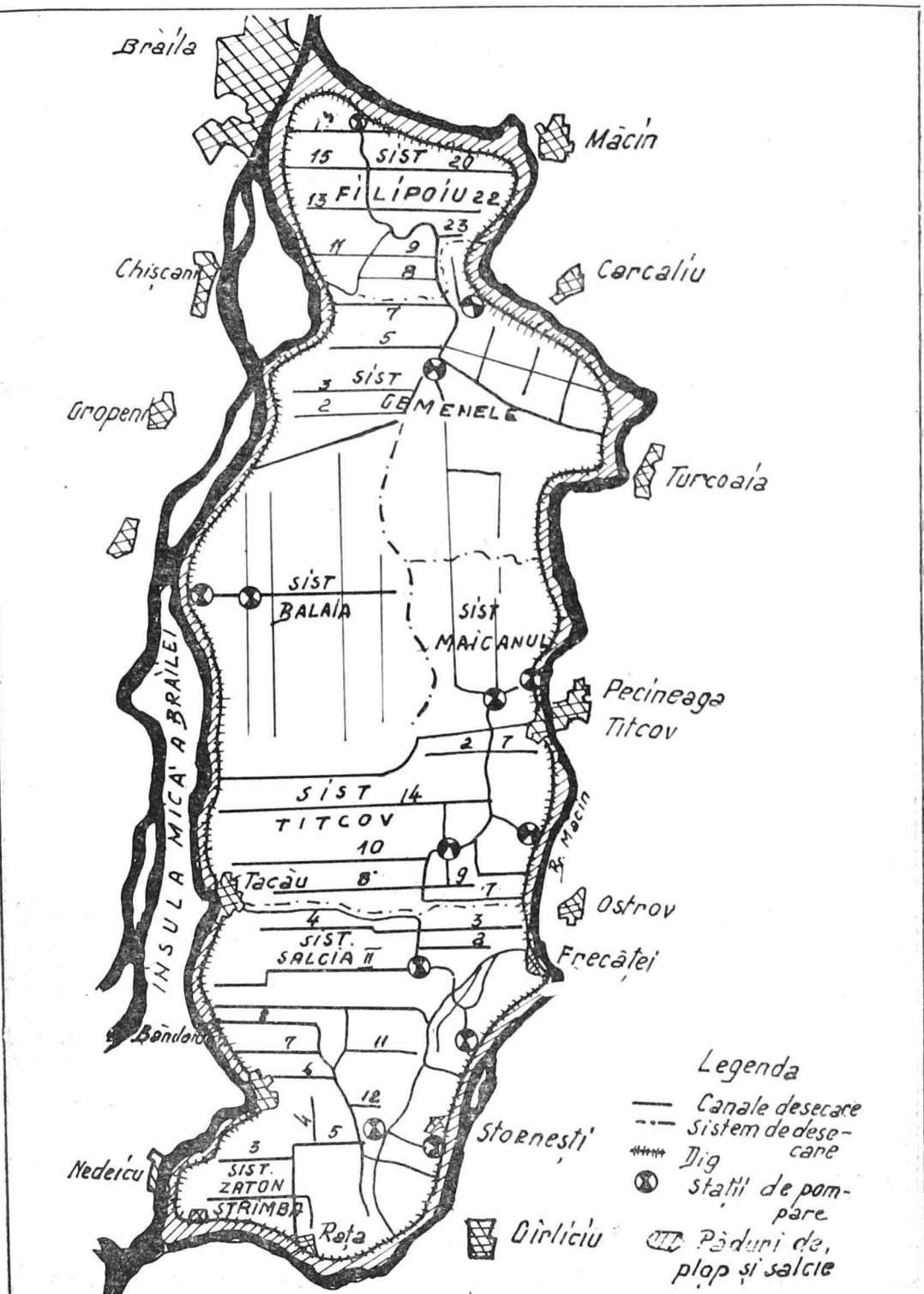

Fig. 2. Insula Mare a Brăilei, după îndiguire. (după Stăncescu L. și Ioan T. N., 1968).

(Măcin) spre sud-est și nord. Unitatea are o lungime de cca. 60 km, începînd din aval de Hîrșova și pînă în dreptul Brăilei, lățimea maximă fiind de 16 km.

În această zonă, nivelul Dunării prezintă variații de cca. 7—8 m, lucru ce determină caracterul inundabil din această unitate. Din cauza terenurilor care au cote joase, inundabilitatea, înainte de îndiguire avea o frecvență ridicată, insula fiind acoperită de apele Dunării în medie la 1—2 ani, cel mai rar la 3—4 ani (Stăncescu L. și Ioan N. T., 1968).

Lucrările de îndiguire din Insula Mare a Brăilei au început în 1964 și în decurs de 5—6 luni, digul a fost terminat. El este amplasat de-a lungul celor două brațe ale Dunării și are o lungime de 130 km și înălțimea medie de 3—4 m.

Prin acest dig s-a apărat de inundații 94% din suprafața totală (cca 72000 ha).

Prin evacuarea apelor din interior, provenite din precipitații, din infiltrații și din afluxul apelor freatice, s-a trecut începînd din anul 1965, la o nouă fază de executare a lucrărilor de desecare. Acestea vor asigura cultivarea terenurilor agricole în condiții optime și cu producții constante.

Pînă la sfîrșitul anului 1968 s-au desecat 32 000 ha iar la sfîrșitul anului 1969 era prevăzut a se termina lucrările de pe întreaga suprafață.

Fig. 3. Canalul Filipoiu.

Din tabelul de mai jos care cuprinde „Folosința terenurilor din Insula Mare a Brăilei în anul 1960, comparativ cu perioadele 1966/70 și 1975/80, se poate vedea că numai 6% din suprafață a mai rămas inundabilă.

Modul de folosință al terenurilor		Anul sau perioada		
		1960	1966—1970	1975—1980
Suprafața totală	Inundabilă	76 700	4 756	4 756
	Neinundabilă	—	71 994	71 994
Suprafața amenajată	În incinta îndiguită	—	71 994	71 994
	Zona dig-mal	—	4 318	4 318
	Ocupată de diguri	—	388	388
Modul de folosință a terenurilor în zona incintei îndiguite	C. A. P.	14 203	4 912	4 912
	Arabil GOSTAT	—	64 300	63 300
	Pășune	8 000	—	—
	Bălți, lacuri, stuf	33 638	388	388
	Canale desecare	—	1 400	1 400
	Canale irigație	—	—	1 100
	Intravilan, drumuri	566	674	894
	Pădure	15 597	326	—

Fondul forestier care avea în anul 1960 o suprafață de peste 18 000 ha rămîne în anul 1970 la numai 4 300 ha amplasat în zona inundabilă dig-mal în forma unei fâșii de pădure cu lățimea de 50 pînă la 300 metri. Pădurea se va compune îndeosebi din plop euro-americiani.

Deci, în această zonă, suprafața agricolă va predomina, numai terenul cultivat va cuprinde 90% din suprafața totală, restul fiind ocupată de canale de irigare, canale de desecare, drumuri, lacuri ș.a.

Modificările care au avut loc în zona menționată, desecările și defrișările, au schimbat în mod substanțial structura faunei. Lucru este explicabil, deoarece în locul ghiolurilor, lacurilor și a pădurilor care au existat, au luat naștere imense suprafețe agricole (Fig. 4).

Dacă în Insula Mare a Brăilei, care era o adevărată mică deltă existau cca 150 specii de păsări, predominînd cele acvatice, acum numărul celor ce cuibăresc este mult mai redus și acestea sînt în majoritate păsări de țarmuri, de uscat. Speciile acvatice — rațele, gîștele etc. probabil au căutat alte locuri de nidificare.

Deasupra cîmpului agricol din Insula Mare a Brăilei în perioada premergătoare clocitului ca și în restul timpului, au fost observate

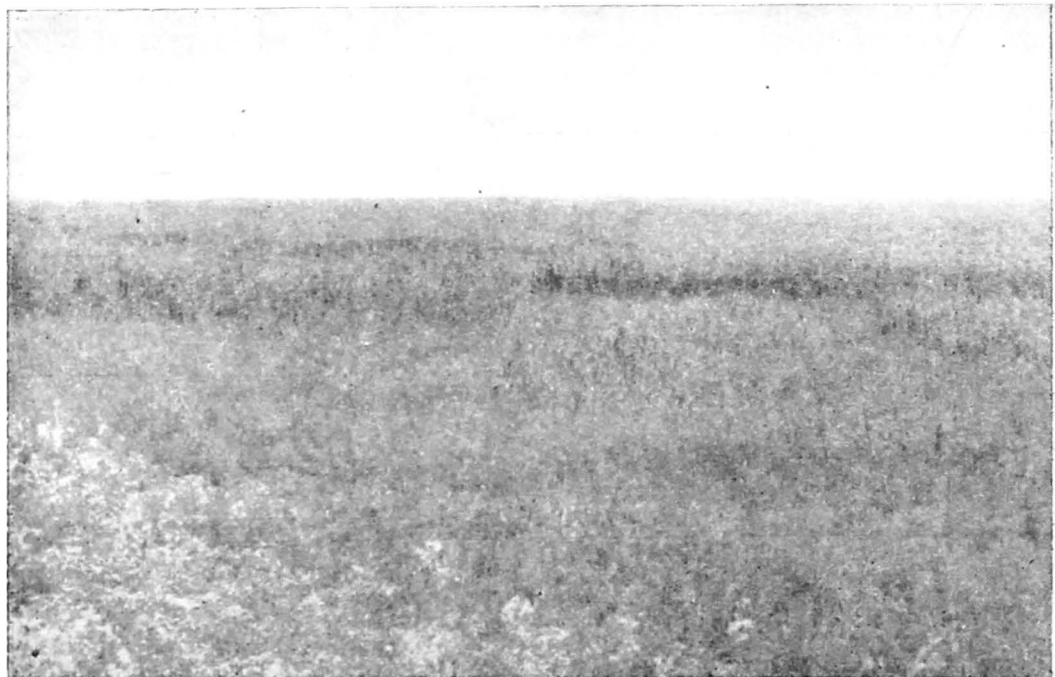

Fig. 4. Culturile (de floarea soarelui și porumb) care predomină în Insula Mare a Brăilei, după îndiguire.

numeroase exemplare de : Ardeide, Sternide, Anseride etc. care revenise la vechiul loc de cuibărire. După o staționare relativă, au părăsit această zonă, căutând probabil alte locuri favorabile.

În restul timpului, o serie de specii ce au cuibărit în vechiul biotop, au fost observate căutând hrană pe marginea fostului braț Filipoiu ca și altor canale de irigație. Se puteau observa egrete mici, stîrci galbeni de noapte, purpuriu etc. Credem că se poate vorbi despre o retragere a unor specii din fața condițiilor neprielnice și ocuparea de noi teritorii care corespund cerințelor lor.

În acest fel se explică și marea concentrare de păsări înregistrată în insula mică a Brăilei, tocmai în perioada efectuării lucrărilor de îmbunătățiri funciare, ce a avut loc în insula mare a Brăilei.

Menționăm că insula mică a Brăilei nu a fost supusă operațiilor mai sus menționate. Și dacă o serie de păsări acvatice au părăsit obligate această nișă ecologică, alte specii (cele terestre) au ocupat treptat locul liber. Astfel potîrnichea, specie nouă în această zonă, este bine reprezentată, la fel prepelița, cîrsteiul etc.

În 1969 în Insula Mare a Brăilei, au fost observate, următoarele specii de vînat mai importante :

— Iepurele (*Lepus europaeus* Pall). Specia era prezentă în efective reduse în incinta Insulei Mari a Brăilei și înainte de îndiguire, în zonele cu grinduri unde se putea refugia în timpul inundațiilor (Mărașu, Vadul Oii etc.).

Pentru extinderea acestei specii, A.G.V.P.S.-Brăila, a lansat 140 buc., care găsind condiții optime au cuprins întreaga zonă dintre diguri. Din pădurile învecinate a pătruns în perimetrul îndiguit și căpriorul — (*Capreolus capreolus* L), unde în momentul de față este bine reprezentat. El găsește condiții bune de dezvoltare și în terenul agricol, din cauza numeroaselor locuri de adăposturi existente, pe digurile și canalele construite. De asemenea, el are la dispoziție și apa necesară în tot timpul anului, spre deosebire de pădurile de stepă situate în zona de cîmpie lipsită de apă.

— Mistrețul (*Sus scrofa* L). Este reprezentat în număr redus.

Un factor care frînează dezvoltarea normală a speciilor de interes economic (iepurele, căpriorul, fazanul, potîrnichea etc.) îl constituie animalele dăunătoare, care se înmulțesc foarte repede în noile condiții create, astfel :

— Pisica sălbatică (*Felis silvestris*). Găsește numeroase locuri de adăpost în scorburile sălciilor rămase de la defrișări, pe canalele de irigație, unde vegetația este bine reprezentată. În aceleași locuri se dezvoltă bine și vulpea (*Vulpes vulpes* L), nevăstuica (*Mustela nivalis* L) și dihorul (*Mustela putorius* L) (Fig. 5).

— Lupul (*Canis Lupus*). A fost semnalat în trecere, prin zona îndiguită.

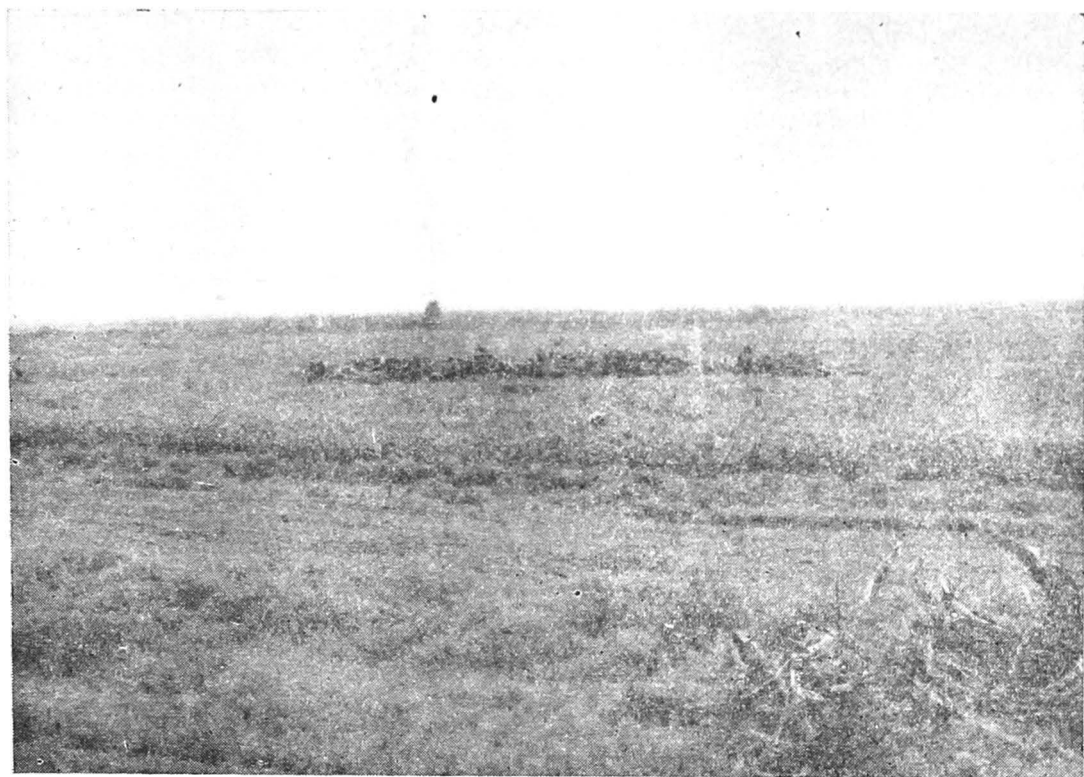

Fig. 5. Resturile rămase, după defrișarea sălciilor, la adăpostul cărora se mențin răpitoarele.

— Vidra (*Lutra lutra* Ex). Efectivele ei sînt în scădere din cauza înrăutățirii condițiilor de viață provocate de dispariția luciului de apă.

— Bizamul (*Ondrata zibethica* L). Specie prezentă și înainte de îndiguire, actual se găsește în efective mai reduse.

Referitor la păsările ce cuibăresc în zona interioară amintim: potîrnichea (*Perdix perdix* L), prepelița (*Coturnix coturnix* L), cîrsteiul (*Crex crex* L), ciocîrliile (*Galerida*, *Alauda*) etc. Desigur că și alte specii care cuibăresc în cîmp deschis vor popula zonele îndiguite.

Impresionante ca număr, în incinta îndiguită sînt turturelele, care în această suprafață unde predomină floarea soarelui și porumbul, au găsit suficiente resurse alimentare.

Rățele sălbatice, găsesc ca singur loc corespunzător de nidificare, zona dig-mal. Această zonă, singura care prezintă condiții bune pentru o gospodărire cinegetică mai intensivă, respectiv unde se pot monta cuiburi artificiale pentru atragerea anatidelor, nu poate fi exploatarea la valoarea ei reală datorită factorului antropic. Menționăm că multe din drumurile de acces se găsesc tocmai în această suprafață, ceea ce favorizează o vehiculare continuă și în plus populația bășinașă, deranjează sau distruge cuiburile.

În aceste date preliminare am căutat să scoatem în evidență un fenomen care este valabil pentru toate zonele supuse influenței lucrărilor de îmbunătățiri funciare.

Schimbarea faunei era de așteptat și aproape că s-au întîlnit toate acele grupe de animale care se preconiza că vor ocupa această nișă ecologică liberă. Nu ar fi exclus ca în viitor dropia (*Otis tarda* L.) specie atît de deranjată în ultimile decenii, să poată cuibări în interiorul zonei îndiguite, sau eventual să folosească terenul numai ca zonă de refugiu.

Cercetările, privind urmărirea atentă a evoluției, a dinamicii faunei, în aceste zone, în care omul a intervenit și intervine substanțial, prin schimbarea radicală a biotopului, vor continua. Vechiul biotop caracteristic pentru speciile acvatice este fundamental schimbat creîndu-se posibilitatea ca speciile terestre să ocupe o zonă liberă, unde se instalează cu destul succes.

BIBLIOGRAFIE

1. Almășan. H., Popescu C., Decei P., 1968 — *Economia vinatului și salmo-nicultura*. Ed. didactică și pedagogică, București.
2. Duda A., Străvoiu N., 1967 — *Unele aspecte ale colonizării vinatului*. Revista Vinătorul și Pescarul Sportiv, București, an XIX, nr. 2 (215), febr. 3—4.
3. Naumov N. P., 1961 — *Ecologia animalelor*. Ed. Academiei, București.
4. Pașcovich S., 1967 — *Pădurea și vinatul de cîmpie*. Rev. Vinătorul și Pescarul Sportiv, București, an XIX, nr. 10 (223), oct., p. 5—7.
5. Stăncescu L., Ioan T. N., 1968 — *Terenuri recuperate în Insula Mare a Brăilei*. Rev. Probleme Agricole, Buc. an XX nr. 8, p. 74—80.
6. Vasiliu G. D., 1968 — *Sistema avium Romaniae*. Paris.
7. * * * 1958 — *Din viața Deltei Dunării*, A.G.V.P.S. București.
8. * * * 1960 — *Monografia geografică*, Editura Academiei, București.

CONTRIBUTIONS A LA CONNAISSANCE DES MODIFICATIONS DANS LA STRUCTURE DE LA FAUNE (AVES-MAMMALIA) DANS LES ZONES ENDIGUEES (CONCERNANT SPECIALEMENT LA GRANDE ILE DE BRAILA)

Résumé

Le rapport envisage un aspect du thème „Recherches en vue de la valorisation cynégétique des terrains endigués de la plaine alluviale du Danube“, étudié par le Laboratoire pour la biologie du gibier de l'Institut de recherches forestières.

Dans notre pays, d'importantes modifications survinrent ces dernières 4—5 années dans la structure de la faune; les modifications les plus accentuées ont été signalées sur les terrains situés dans la plaine alluviale du Danube et à proximité de celle-ci, dans des terrains où prédominaient les espèces de gibier aquatique.

C'est ainsi que dans la Grande Île (Insula Mare) de Brăila, ayant une surface d'environ 72 000 ha et où dominaient les espèces aquatiques (environ 150 espèces d'oiseaux), actuellement, par la modification du biotope, leur rapport a beaucoup changé en faveur des espèces terrestres.

Dans l'enceinte endiguée sont présentes *Perdix perdix*, *Coturnix coturnix*, *Crex crex* etc., espèces d'oiseaux nouvellement venues, qui ont trouvé d'optimales conditions de développement.

D'entre les mammifères, on signale le *Lepus europaeus* en nombre toujours plus grand, sur les proéminences non inodables, et qu'on rencontre actuellement dans la zone entière. Une espèce nouvelle, et bien représentée, est le *Capreolus capreolus*.

On y rencontre aussi: *Sus scrofa*, *Felis silvestris*, *Canis vulpes*, *Canis lupus* etc.

Les zones agricoles où il y a encore des restes de l'exploitation des forêts de saule sont des lieux propices au développement de ces animaux car ils peuvent facilement s'y cacher à l'abri des souches.

Finalement, l'ouvrage propose la poursuite de l'évolution de la faune, de sa dynamique et l'établissement de nouvelles espèces qui occuperont la zone endiguée.